

okkara. Tí er ætlanin framhaldandi at tillaga játtanirnar til gransking á fiskivinnuøkinum, so at støðug menning av vinnugranskingini verður raðfest fremri.

Onnur vinna

Tað tykist, sum føroyska vinnan sum heild gerst dynamiskari og fjølbroyttari, og vónandi fær brúkarin ágóða av hesum. Vit síggja, at kapping er á fleiri økjum – eitt nú innan telefoni, internet, flogferðslu og peningastovnar. Og fleiri fyritøkur víðka sítt virkseimi uttan fyri landoddarnar.

Á tryggingarøkinum fara munandi broytingar at henda. Útlendsk tryggingarfeløg fara at fáa atgongd til føroyska marknaðin, og brúkarin fer at kunna tekna tryggingar uttanlands.

At fleiri almennar fyritøkur nú verða einskildar, fer at skapa enn meira dynamikk. Ætlanin er at selja 33% av partabrøvunum í Atlantsflogi í ár, og helvtin av partabrøvunum í Føroya lívs-trygging verður latin tryggingartakarunum. Hin helvtin verður seld øðrum íleggjara. Byrjað verður eisini at einskilja Føroya banka og Føroya tele í 2007.

Í hesi løtu verður fjórði brunnurin á landgrunninum boraður. Ein boring verður í 2007 og ein í 2008. Hugsu vit um tær ovurhonds stóru upphæddir, sum oljufeløginu nýta til borivirksemi í og nærhendis føroyskum øki, so er lítil ivi um, at tey trúgva uppá, at olja er at finna. Og tað, at nógv olja er funnin bretskumegin markið, ger hetta ógvuliga sannlíkt. Hóast ein møgulig oljuvinna helst liggur nøkur ár frammi í tíðini, mugu vit longu nú fyrireika okkum bæði mentalt og samfelagsliga til tær grundleggjandi broytingar, ein slík vinna fer at hava á okkara samfelag.

Landsstýrið fer at seta á stovn ein búskapargrunn, har serligar inntøkur til landskassan, eitt nú inntøkur frá einskiljingum og eini møguligari oljuvinnuni, fara í. Grunnurin skal millum annað nýtast til at standa ímóti við í verri tíðum, til at gjalda niður almenna skuld og til at fígga gransking.

Gransking er eisini eitt øki, vit í sambandi við Visjón 2015 leggja stóran dent á at styrkja í framtíðini, og Vísindaráð Føroya verður sett í næstum. Vit hava nú fingið eitt ílegusavn, sum verður liður í at byggja upp eina ílegugransking í Føroyum.

Í alivinnuni eru stór framstig við at henda, hóast útflutningurin í ár er sera lítil. Bøttar mannagongdir í alingini hava ført til betri sjúkufyribyrging og hava saman við koppseting bast ILA-sjúkuni. Alivinnan tykist at fara at fóta sær í størri og sterkari eindum, sum helst verða kappingarførari við útlendskar alifyritøkur.

Ætlanin er somuleiðis at gera Føroya altjóða skipaskráseting kappingarføra. 9 skip komu í FAS í fjør, og við árslok vóru til

samans 35 skip í skrásetingini.

Á ymiskan hátt fer Landsstýrið at stuðla upp undir íverksetan og at menna íverk setaramentan. Samstundis skal land okkara marknaðarførast sum eitt land, har tað er gott at gera iløgur – eitt nú í almennar fyritøkur, sum verða einskildar. Sum eitt land, har útlendskar fyritøkur kunnu royna nýggjar KT-skipanir. Sum eitt áhugavert land í sambandi við frálандavinnu, aling, fiskavirking og gransking.

Arbeidsmarknaður

Á arbeidsmarknaðinum eru verulig frambrot gjørd, við tað at partarnir hava stovnað fastan gerðarrætt og gjørt sáttmála um, hvussu trætumál og spurningar um sáttmálabrot skulu greiðast sum skjótast og við fyrilíti fyri samfelagsligum áhugamálum. Partarnir eiga miklan heiður uppi-bornan fyri hetta avrik sítt.

Ein arbeidsmarknaður, har rúmd er fyri øllum, eigur at vera næsta frambrotið.

Í einum vælferðarsamfelagi sum okkara eigur tað at vera ein sjálvfylgja, at fólk við skerdum fôrleika kunnu skapa sær eitt liv við innihaldsríkum arbeiði og fastari inntøku. Men tíverri mugu vit ásanna, at tað framvegis er alt ov lítið rúm fyri teimum ófullføru á arbeids marknaðinum – bæði tí privata og tí almenna.

Tí verður farið undir eina serliga verkætlan. Arbeidsmarknaðardeildin á Almanna-stovuni skal styrkjast, so at vit kunnu fáa fleiri fólk við skerdum fôrleika á arbeidsmarknaðin og fyribyrgja, at fólk missa tilknýtið til hansara.

Eg fari inniliga at heita á privatar so væl sum almennar arbeidsgevarar um at hugsa um tað samfelagsliga virðið, sum liggur í einum rúmligum arbeidsmarknaði.

Útlendingamáli

Útlendingaækið hevur fingið nógva umrøðu. Eingin ivi skal vera um, at Landsstýrið vil, at vit taka væl ímóti teimum útlendingum, sum koma higar at arbeiða og seta búgv. At taka ímóti útlendingum krevur eisini av okkum, at vit fáa hesar borgarar at fella til í okkara samfelagi.

Umsóknirnar um arbeids- og uppihaldsloyvi gerast alt fleiri. Fyrra hálvár í ár komu umleið 270 umsóknir aftur ímóti umleið 90 somu tíð í fjør. Harumframt eru aðrarumsóknirum uppihaldsloyvi, eitt nú familjúsamanføringar.

Landsstýrið hevur sett sær fyri at fáa skil á útlendingaækið. Okkara reglur skulu vera smidligar og samfelagsliga skilagóðar. Skjótari og greiðari mannagongdir fyrimáls viðgerðina av útlendingamálum verða nú gjørdar.

Landsstýrið vil stovna eitt arbeidsmarknaðarráð við pørtunum á arbeidsmarknaðinum at ráðgeva Innlendismálaráðnum um

tørvin á útlendskari arbeidsmegi.

Vit vilja leggja okkum eftir at fáa breiða politiska semju á tingi um okkara framtíðar útlendingapolitik.

Støðan í tølum

Hyggja vit eitt sindur at hagtølum, so búðu 48.258 fólk í Føroyum tann 1. apríl – 189 færri enn somu tíð í fjør.

Fólkatalið vaks nógv frá 1997 til 2002, men í fjør var afturgongd. Tá fluttu 422 fólk fleiri av landinum enn til landið. Fólkatálið minkaði tó ikki meira enn 127 fólk, tí burðaravlopið er stórt.

Tað verða fødd nakað oman fyri 700 børn um árið, ella 2,62 børn í miðal fyri hvørja kvinnu í barnførum aldri. Hetta er tað mesta síðan 1990 og tað mesta í øllum Evropa. Hetta er eitt heilsutekin, og vit skulu gera okkara til, at familjurnar trívast, so at vit varðveita høga barnatalið. Tað er ein góð trygd fyri okkara samfelag í framtíðini.

Tekin eru nú um, at nettofráflytingin seinastu árin er um at venda til eina nettotilflyting, og vit mugu vóna, at so verður. Okkum tørvar allar góðar kreftir, og tað hevur sjálvsagt stóran týdning fyri landið, at fólk, sum fara í onnur lond at úbúgva seg ella nema sær royndir, flyta heim aftur.

Brúkaraprísirnir eru nakað hækkaðir, men samanumtikið hevur inflasjónin verið tann sama sum í hinum Norðurlondunum, ið ikki hava stóra inflasjón.

Verða skipini ikki uppitald, er okkara innflutningur minkaður javnt og samt frá 2001 til 2005. Seinastu mánaðirnar er hann tó vaksin aftur. Síðsta árið eru prísirnir á oljuúrdráttum nógvpupparnir, og hetta sæst týðiliga aftur í innflutningstølunum.

Framvegis er nógvp tann størsti parturin av okkara útflutningi fiskur og fiskavørur - um 95%. Fyrsta ársfjórðing í ár var útflutningsvirðið 934 mió. kr. Hetta eru 9% meira enn somu tíð í fjør. Høvuðsorsøkin til vøksturin eru munandi betri fiskaprísir, tí samstundis, sum virðið er vaksið, er útflutta nøgdin minkað. Útflutningsvirðið á alifiski er tó minkað nógvp, men væntandi fer tað nú at vaksa aftur.

Sum nakað nýtt eru vit farin at skráseta aðrar vørur enn fisk og fiskauðráttir í hagtølunum fyri útflutning. Eftir at lógin um skráseting kom í gildi, er talið á skrásettum vørum farið úr 150 upp í 240, og mett verður, at einar 100 mió. kr. av føroyska útflutninginum vóru óskrásett, aðrenn nýggja lógin kom í gildi.

Hallið á handilsjavninum var lutfalsliga stórt í fjør – 675 milli-ónir krónir. Tá eru skip íroknað.

Føroyska brutto skuldin uttanlands var 6 mia. kr. í 2004, og bruttoognin var 9,4 mia. kr. Hetta svarar til, at nettoognin uttanlands var um 3,4 mia. kr. Hon er tískil

minkað 1 mia. kr. frá 2002 til 2004.

Nettoskuld landskassans er 3 mia. kr.

Samferðslukervið

Nýggi Smyril kom til landið seinast í 2005, og í apríl varð Norðoyatunnin upplatin. Við honum hava um 85% av fólkinum nú landfast samband. Av størri samferðsluætlanum kunnu nevast útbygging av flogvøllinum, sum farið verður undir, nú hann verður yvirtikin. Vit eru sera fegin um, at ein loysn loksins er komin fyri flogvøllin, sum so harðliga treingir til at dagførast og útbyggjast.

Arbeitt verður við verkætlan um undirsjóvartunnil millum Skálafjørðin og Havnina, og forkanningarnar eru farnar í gongd til tunnil millum Streymoy og Sandoynna.

Vit fegnast um, at okkara undirstøðukervi áhaldandi verður útbyggt. Men vit mugu tíverri eisini ásanna, at ferðslan hevur sína skuggasiðu, og framvegis doyggja ov mong í ferðsluni. Tí verður í hesi tingsetu lagt fram uppskot at broyta ferðslulógina, har serliga verður hugsað um ungar bilførarar.

Heilsa

Landsstýrið leggur dent á, at heilsustøða føroyinga skal vera góð, og nú verður stóra fólkaheilsuætlanin sett í verk.

Hetta skal geva føroyingum – ungum sum gomlum - betri heilsu og harvið betri liv. Fólkaheilsuætlanin skal fyribyrgja fólkasjúkum sum krabbameini, hjarta- og aðrasjúkum og sukur-sjúku. Í fólkaheilsuætlanini verður høvuðsdentur lagdur á at fáa fólk at røra seg meira, roykja minni, eta heilsubetri mat og at minka um rúsdrekka- og rúsevnismissnýtsluna.

Nógvp skúlar hava gjørt iløgur í vatnkølarar og geva børnunum dagligt tilboð um frukt. At okkara skúlabørn kunnu velja frukt og reint vatn fram um góðgæti og sodavatn fær stóra ávirkan á fólkaheilsuna í framtíðini. Eisini fegnast vit um stóru undirtøkuna fyri fólkaheilsurenningini, sum verður hildin á triðja sinni í heyst.

Annar liður í okkara heilsupolitikki er at høvuðsumvæla og nútímansgera Landssjúkrahúsið, so at tað kann gerast eins gott og sjúkrahúsini í grannalondum okkara, tá ið ræður um kann-ingartilboð, viðgerðartilboð, trygd og hentleikar. Arbeitt verður av øllum alvi at talgilda heilsuverkið, so at sjúklingar kunnu fáa betri tænastur.

Hóast psykiatriin hevur verið fyri munandi framstigum seinastu árin, ásanna vit í Landsstýrinum, at enn er langt á mál. Gerast skal nýggi psykiatrilóg, sum tryggjar rættindini hjá sálarsjúkum. Útbyggingin av sosialpsykiatriini

og økispsykiatriini skal halda fram, og barna-, ungdóms- og eldrapsykiatriskar tænastur skulu setast á stovn komandi árin.

Harra formaður.

Hetta landsstýrið setti sær fyri at fáa greið og støðug viðurskipti við Danmark til tess at fáa útint tey mongu politisku mál, sum vit settu okkum. Sambandið og samstarvið okkara millum er í dag merkt av virðing frá báðum pørtum, sum er grundleggjandi neyðugt, um ein skal fremja tey mál, ein setur sær. Tað merkir tó ikki, at Landsstýrið er samt við donsku stjórnina í einum og øllum!

Men tað hevur eydnast Landsstýrinum at gera fleiri týðningarmiklar semjur við danir, sum føra land okkara longri fram á leiðini móti fullari ábyrgd av øllum okkara viðurskiptum – innanríkispolitiskt sum uttanríkispolitiskt. Dømi um hetta eru uttanríkispolitiska lógin og yvirtøkulógin, sum nú hava verið í gildi í eitt ár. Nú vit hava fingið yvirtøkulógina, eru tað einans vit sjálv, sum gera av, nær vit yvirtaka málsøki.

Størsta yvirtøkan í hesum valskeiðnum verður fólkakirkjan, og Landsstýrið ætlar, at kirkja okkara skal vera føroysk næstu ólavsøku.

Fjølmiðlaábyrgdin er yvirtikin, og fjølmiðlakærunevnd er sett.

Aftur at hesum er ætlanin at yvirtaka vinnufelagslóggevú og tilbúgving. Felags stovnur fyri tilbúgvingarmyndugleikan er skipaður.

Stjórnarskipan

Arbeiðið í stjórnarskipanarnevndini gongur eftir ætlan, og nevndin fer at handa mærl álit seinast í árinum. Síðan skal málið viðgerast politiskt. Millum týðningarmiklu tættirnar er spurningurin um, hvussu mannagongdin skal vera, um verandi ríkisrættarlaga støðan skal sigast upp.

Norðurlenska samstarvið

Umsóknin um føroyskan limaskap í norðurlenska samstarvinum verður framvegis viðgjørd, og mál okkara er fullur limaskapur. Hinvegin er at leggja sær í geyma, at politiskar forðingar eru fyri broytingum í norðurlenskum høpi, og at Danmark framvegis hevur eitt ávist stjórnarrættarlígt fyrivarni fyri fullum limaskapi. Hetta, hóast uttanríkispolitiska lógin leggur upp fyri hesum.

Uttanríkispolitikkur og menningarhjálp

Harra formaður.

Eg legði fyri við at siga, at tað stendur væl til í landi okkara, og búskaparútlitini eru góð. Og í dag fegnast vit um okkara tjóðarhátið, og at vit liva í einum